

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 14.5.2019
C(2019) 3452 final

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 14.5.2019

για τη θέσπιση κατευθυντηρίων γραμμών για τον καθορισμό των δημοσιονομικών διορθώσεων που πρέπει να γίνονται στις δαπάνες που χρηματοδοτούνται από την Ένωση λόγω μη συμμόρφωσης προς τους εφαρμοστέους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις

Πίνακας περιεχομένων

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	2
1.1.	Σκοπός των κατευθυντήριων γραμμών	2
1.2.	Πεδίο εφαρμογής.....	3
1.2.1.	Συμβάσεις που υπόκεινται στις οδηγίες	3
1.2.2.	Συμβάσεις που δεν υπόκεινται στις οδηγίες.....	4
1.2.3.	Ύπαρξη βέβαιου διασυνοριακού συμφέροντος	4
1.3.	Δαπάνες στις οποίες εφαρμόζονται οι δημοσιονομικές διορθώσεις	5
1.4.	Κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον προσδιορισμό ενός αναλογικού συντελεστή διόρθωσης	5
1.5.	Απάτη	6
2.	ΤΥΠΟΙ ΠΑΡΑΤΥΠΙΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΠΟΣΟΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΝ	8
2.1.	Προκήρυξη σύμβασης και συγγραφή υποχρεώσεων	8
2.2.	Επιλογή προσφερόντων και αξιολόγηση προσφορών.....	18
2.3.	Εκτέλεση της σύμβασης.....	24

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Σκοπός των κατευθυντήριων γραμμών

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές έχουν διττό σκοπό:

- να ενισχύσουν την **ασφάλεια δικαίου** για τα κράτη μέλη. Για τον σκοπό αυτό, είναι σημαντικό να διασαφηνιστούν οι περιπτώσεις στις οποίες οι παραβάσεις του εφαρμοστέου ενωσιακού δικαίου για τις δημόσιες συμβάσεις, ή του εθνικού δικαίου κατά την εφαρμογή του, μπορούν να οδηγήσουν σε δημοσιονομικές διορθώσεις από την Επιτροπή.
- να εξασφαλίσουν την **αναλογικότητα**. Για τον σκοπό αυτό, είναι σημαντικό η Επιτροπή να εξετάζει τη φύση και την σοβαρότητα της παρατυπίας¹ και τις σχετικές δημοσιονομικές επιπτώσεις για τον προϋπολογισμό της Ένωσης, όταν αποφασίζει μια δημοσιονομική διόρθωση.

Η Επιτροπή προβαίνει σε **δημοσιονομικές διορθώσεις** προκειμένου να αποκλείσει από τη χρηματοδότηση της Ένωσης δαπάνες οι οποίες πραγματοποιούνται κατά παράβαση της εφαρμοστέας νομοθεσίας [πρβλ. άρθρο 144 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 και άρθρο 101 παράγραφος 8 του δημοσιονομικού κανονισμού]. Η παρατυπία μπορεί να είναι προσδιορίσιμη ποσοτικά με ή χωρίς ακρίβεια. Οι δημοσιονομικές επιπτώσεις μιας παρατυπίας προσδιορίζονται ποσοτικά με ακρίβεια, εφόσον αυτό είναι εφικτό, βάσει εξέτασης των μεμονωμένων περιπτώσεων, ώστε να υπολογίζεται το ακριβές ποσό της δαπάνης που δηλώθηκε εσφαλμένα στην Επιτροπή για επιστροφή· στις περιπτώσεις αυτές, η δημοσιονομική διόρθωση πρέπει να υπολογίζεται με ακρίβεια. Εντούτοις, θεωρείται ότι στην περίπτωση παρατυπιών σε δημόσιες συμβάσεις, δεν είναι εφικτό οι δημοσιονομικές επιπτώσεις να προσδιοριστούν ποσοτικά με ακρίβεια λόγω της φύσης της παρατυπίας. Συνεπώς, στις περιπτώσεις αυτές, πρέπει να εφαρμόζεται διόρθωση βάσει ενιαίου συντελεστή λαμβανομένης υπόψη της φύσης και της σοβαρότητας των παρατυπιών, σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στο σημείο 1.4.

Οι παρατυπίες στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων αναλύονται σύμφωνα με τον στόχο της προστασίας των δημοσιονομικών συμφερόντων της Ένωσης και της συμμόρφωσης προς το ενωσιακό δίκαιο (ιδίως όσον αφορά τις αρχές της διαφάνειας, της μη διάκρισης, της ισότιμης μεταχείρισης, της αναλογικότητας και της ασφάλειας δικαίου). Επιπλέον, δημοσιονομικές διορθώσεις μπορούν να εφαρμοστούν μόνο αν η εξεταζόμενη παρατυπία έχει ή θα μπορούσε να έχει δημοσιονομικές επιπτώσεις στον προϋπολογισμό της Ένωσης. Ως εκ τούτου, οι τύποι παρατυπιών που υποδεικνύονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές (ή που είναι παρόμοιες με τις εν λόγω παρατυπίες) και για τις οποίες προβλέπεται διόρθωση βάσει ενιαίου συντελεστή στο τμήμα 2, είναι εκείνες που θεωρείται ότι έχουν δημοσιονομικές επιπτώσεις². Όταν η παράβαση των κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις έχει μόνο τυπικό χαρακτήρα και δεν έχει πραγματικές ή δυνητικές δημοσιονομικές επιπτώσεις, τότε δεν δικαιολογείται δημοσιονομική διόρθωση³.

¹ Για τους σκοπούς των κατευθυντήριων γραμμών, ως «παρατυπία» νοείται η παράβαση του εφαρμοστέου δικαίου για τις δημόσιες συμβάσεις, η οποία ζημιώνει, ή ενδέχεται να ζημιώσει, τον προϋπολογισμό της Ένωσης.

² Οι τύποι παρατυπιών που περιγράφονται στο τμήμα 2 είναι οι συνηθέστεροι τύποι παρατυπιών. Ο κατάλογος αυτός δεν είναι εξαντλητικός. Η εξέταση άλλων παρατυπιών θα πρέπει να γίνεται, ει δυνατόν, κατ' αναλογία με τους τύπους παρατυπιών που προσδιορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.

³ Παράδειγμα: Σε περίπτωση που η γνωστοποίηση ανάθεσης σύμβασης δημοσιεύτηκε μετά την απαιτούμενη ημερομηνία ή δεν δημοσιεύτηκε καθόλου.

Σκοπός των κατευθυντήριων γραμμών είναι επίσης η ενίσχυση της συνοχής ως προς την αντιμετώπιση των σφαλμάτων στις δημόσιες συμβάσεις μεταξύ των οικείων υπηρεσιών της Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου⁴ και των κρατών μελών. Τα κράτη μέλη είναι αρμόδια, σε πρώτο βαθμό, για τη διερεύνηση παρατυπιών και την εφαρμογή των απαιτούμενων δημοσιονομικών διορθώσεων. Στο πλαίσιο αυτό, συνιστάται οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών να εφαρμόζουν τα κριτήρια και τους συντελεστές δημοσιονομικής διόρθωσης που ορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές κατά τη διόρθωση των παρατυπιών που εντοπίζουν οι υπηρεσίες τους.

Οι πράξεις θα πρέπει να επιλέγονται για χρηματοδότηση σύμφωνα με τους εφαρμοστέους ενωσιακούς και εθνικούς κανόνες, περιλαμβανομένων των κανόνων που σχετίζονται με τις δημόσιες συμβάσεις. Στο πλαίσιο αυτό, δύο σενάρια είναι πιθανά:

α) Όταν η πρόσκληση υποβολής προσφορών που χρησιμοποιήθηκε για μια δημόσια σύμβαση παραβιάζει τους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις (κατά τρόπο που έχει ως αποτέλεσμα δημοσιονομική διόρθωση όταν η δαπάνη που απορρέει από την εν λόγω σύμβαση δηλώνεται στην Επιτροπή) και η εν λόγω σύμβαση δεν έχει ακόμη υπογραφεί, τότε η αρμόδια αρχή, λαμβάνοντας υπόψη τυχόν επιπρόσθετο κόστος και χρονικούς περιορισμούς, μπορεί να συστήσει στον δικαιούχο να προκηρύξει νέα πρόσκληση υποβολής προσφορών που συμμορφώνεται πλήρως με τους προαναφερόμενους κανόνες. Σε περίπτωση που δεν προκηρυχθεί νέα πρόσκληση, η παρατυπία θα πρέπει να διορθωθεί με εφαρμογή των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών⁵.

β) Εάν εντοπιστεί παρατυπία μετά την υπογραφή της σύμβασης και την έγκριση της πράξης για χρηματοδότηση (σε οποιοδήποτε στάδιο του κύκλου ζωής της πράξης), τότε η παρατυπία θα πρέπει να διορθωθεί με εφαρμογή των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών.

1.2. Πεδίο εφαρμογής

Όπως διευκρινίζεται στο άρθρο 1 της απόφασης, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές καθορίζουν το ποσό της εφαρμοστέας διόρθωσης σε περίπτωση παρατυπιών που παραβαίνουν τους κανόνες περί δημόσιων συμβάσεων που ισχύουν για τις συμβάσεις⁶, και που συνεπάγονται δαπάνες χρηματοδοτούμενες από τον προϋπολογισμό της Ένωσης στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης⁷.

1.2.1. Συμβάσεις που υπόκεινται στις οδηγίες

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές αφορούν παρατυπίες οι οποίες εντοπίζονται σε σχέση με τις δημόσιες συμβάσεις και με τις αναθέτουσες αρχές, όπως ορίζεται στις οδηγίες⁸. Όταν

⁴ Πρβλ. τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 2010 σχετικά με την απαλλαγή: «*Το Κοινοβούλιο καλεί (...) την Επιτροπή και το Ελεγκτικό Συνέδριο να εναρμονίσουν την αντιμετώπιση των σφαλμάτων στις δημόσιες συμβάσεις στους δύο τομείς πολιτικής, “γεωργία και φυσικοί πόροι” και “συναχθή, ενέργεια, μεταφορές” επειγόντως (...)*».

⁵ Δηλαδή θα πρέπει να εφαρμόζεται εκ των προτέρων διόρθωση βάσει ενιαίου συντελεστή σε κάθε δαπάνη που πρέπει να δηλώνεται στην Επιτροπή όσον αφορά την οικεία σύμβαση.

⁶ Για τους σκοπούς των κατευθυντήριων γραμμών, ο όρος «σύμβαση» χρησιμοποιείται *lato senso*, ήτοι αναφέρεται σε οποιαδήποτε διαδικασία σύναψης δημόσιων συμβάσεων.

⁷ Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές δεν ισχύουν για παρατυπίες που επηρεάζουν δαπάνες βάσει των κανόνων χρήσης των απλουστευμένων επιλογών κόστους.

⁸ Οι οδηγίες είναι οι εξής:

- Οδηγία 2014/23/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε·

εφαρμόζεται το άρθρο 13 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές εφαρμόζονται επίσης σε συμβάσεις που επιδοτούνται από τις αναθέτουσες αρχές, ακόμη και όταν οι εν λόγω συμβάσεις δεν έχουν ανατεθεί από τις αναθέτουσες αρχές.

1.2.2. Συμβάσεις που δεν υπόκεινται στις οδηγίες

Στον βαθμό που δεν εφαρμόζονται οι οδηγίες⁹, αλλά η σύμβαση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης και άλλης εθνικής νομοθεσίας περί δημόσιων συμβάσεων, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές ισχύουν υπό την προϋπόθεση ότι πληρούται τουλάχιστον ένας εκ των ακόλουθων όρων:

i) υπάρχει βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον, κατά την έννοια του σημείου 1.2.3, και η ανάθεση τέτοιων συμβάσεων δεν συνάδει με τις αρχές της διαφάνειας και της μη διάκρισης που κατοχυρώνονται στη Συνθήκη·

ii) οι επίμαχες συμβάσεις παραβιάζουν σαφώς το εθνικό δίκαιο για τις δημόσιες συμβάσεις.

Επιπροσθέτως, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές ισχύουν επίσης όταν οι εθνικοί κανόνες (συμπεριλαμβανομένων συμβατικών όρων ή όρων επιχορήγησης) απαιτούν ρητά τη συμμόρφωση των δικαιούχων ενωσιακών κονδυλίων με εθνικούς κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις ή παρόμοιους κανόνες¹⁰, ακόμη και αν οι εν λόγω δικαιούχοι δεν συνιστούν οι ίδιοι αναθέτουσα αρχή όπως προβλέπεται στις οδηγίες. Στην περίπτωση αυτή, η παρατυπία συνιστά παράβαση των εθνικών κανόνων (λ.χ. όροι στην σύμβασης επιχορήγησης που αναφέρονται στις αρχές της Συνθήκης ή σε εθνικούς κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις).

Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, το απαιτούμενο επίπεδο δημοσιονομικών διορθώσεων θα πρέπει να αποφασίζεται κατ' αναλογία με τους τύπους παρατυπιών που προσδιορίζονται στο τμήμα 2.

1.2.3. Ύπαρξη βέβαιου διασυνοριακού συμφέροντος

Προκειμένου να εκτιμήσει την ύπαρξη βέβαιου διασυνοριακού συμφέροντος σε συμβάσεις που δεν υπόκεινται στις οδηγίες, η Επιτροπή φέρει το βάρος απόδειξης, λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹¹.

- Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες (και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ) (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 65), όπως τροποποιήθηκε·

- Οδηγία 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών (και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ)· (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 243), όπως τροποποιήθηκε·

- Οδηγία 2009/81/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης ορισμένων συμβάσεων έργων, προμηθειών και παροχής υπηρεσιών που συνάπτονται από αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας (ΕΕ L 216 της 20.8.2009, σ. 76).

⁹ Συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών για κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες που δεν απαριθμούνται στο παράρτημα XIV της οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

¹⁰ Λ.χ. εθνικούς κανόνες ή κανόνες επιλεξιμότητας του προγράμματος οι οποίοι καθορίζουν την υποχρέωση των δικαιούχων που δεν συνιστούν αναθέτουσες αρχές να ακολουθούν συγκεκριμένη απλουστευμένη διαδικασία ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων κατά τη σύναψη συμβάσεων με τους προμηθευτές τους.

¹¹ Βλέπε απόφαση στην υπόθεση C-507/03 *Επιτροπή κατά Ιρλανδίας*, [2007] ECR I-9777, σκέψεις 32 και 34. Βλέπε επίσης υπόθεση C-412/04, *Επιτροπή κατά Ιταλίας*[2008] ECR I-619· συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-147/06 και C-148/06, *SECAP SpA και Santorso Soc. κατά Comune di Torino* [2008] ECR I-3565.

Στο πλαίσιο αυτό, είναι κατ' αρχάς αναγκαίο να προσδιοριστεί κατά πόσον υπάρχουν πραγματικά στοιχεία τα οποία θα μπορούσαν, συνδυαστικά, να τεκμηριώσουν διασυννοριακό συμφέρον, όπως τα ακόλουθα: i) το αντικείμενο της σύμβασης, ii) η εκτιμώμενη αξία της, iii) οι τεχνικές απαιτήσεις της σύμβασης, iv) η γεωγραφική θέση του τόπου εκτέλεσης, v) αποδεικτικά στοιχεία από προσφορές άλλων κρατών μελών ή εκδήλωση ενδιαφέροντος από οικονομικούς φορείς άλλου κράτους μέλους.

1.3. Δαπάνες στις οποίες εφαρμόζονται οι δημοσιονομικές διορθώσεις

Εάν η Επιτροπή διαπιστώσει παρατυπίες οι οποίες σχετίζονται με μη συμμόρφωση προς τους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις, καθορίζει το ποσό της δημοσιονομικής διόρθωσης που πρέπει να εφαρμοστεί σύμφωνα με τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές. Το ποσό της δημοσιονομικής διόρθωσης υπολογίζεται επί του ποσού των δαπανών που δηλώθηκαν στην Επιτροπή και σχετίζονται με τη σύμβαση (ή μέρος αυτής¹²) που επηρεάζεται από την παρατυπία, με τη χρήση κατάλληλης διόρθωσης βάσει ενιαίου συντελεστή σύμφωνα με το τμήμα 2, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων του τμήματος 1.4.

Ο ίδιος συντελεστής διόρθωσης θα πρέπει να εφαρμόζεται σε οποιεσδήποτε μελλοντικές δαπάνες επηρεάζονται από την παρατυπία που σχετίζεται με την ίδια σύμβαση (ή μέρος αυτής), προτού οι εν λόγω δαπάνες πιστοποιηθούν στην Επιτροπή.

Πρακτικό παράδειγμα:

Σε περίπτωση που το ποσό των συνολικών δαπανών που δηλώθηκαν στην Επιτροπή για μια σύμβαση έργων (η οποία έχει συναφθεί κατόπιν εφαρμογής παράνομων κριτηρίων επιλογής) ανέρχεται σε 10 000 000 EUR και ο εφαρμοστέος συντελεστής δημοσιονομικής διόρθωσης είναι 25 %, το ποσό που πρέπει να αφαιρεθεί από τη δήλωση δαπανών στην Επιτροπή αντιστοιχεί σε 2 500 000 EUR. Επομένως, η ενωσιακή χρηματοδότηση μειώνεται με βάση το οικείο ποσοστό συγχρηματοδότησης για τον άξονα προτεραιότητας στο πλαίσιο του οποίου δηλώθηκαν οι δαπάνες. Εάν, αργότερα, οι εθνικές αρχές προτίθενται να δηλώσουν περαιτέρω δαπάνες που σχετίζονται με την ίδια σύμβαση και επηρεάζονται από την ίδια παρατυπία, τότε οι εν λόγω δαπάνες θα πρέπει να υπόκεινται στον ίδιο συντελεστή διόρθωσης 25 % πριν από τη δήλωση των δαπανών στην Επιτροπή¹³. Στο τέλος, η συνολική αξία των πληρωμών που σχετίζονται με τη σύμβαση διορθώνεται με βάση τον ίδιο συντελεστή διόρθωσης.

1.4. Κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον προσδιορισμό ενός αναλογικού συντελεστή διόρθωσης

Όπως αναφέρεται στο σημείο 1.1, όταν λόγω της φύσης της παρατυπίας, δεν είναι εφικτό να προσδιοριστούν ποσοτικά με ακρίβεια οι δημοσιονομικές επιπτώσεις, αλλά η παρατυπία μπορεί να έχει, καθαυτή, επιπτώσεις σε βάρος του προϋπολογισμού, τότε η Επιτροπή δύναται να

¹² Η δημοσιονομική διόρθωση περιορίζεται σε ένα μέρος της σύμβασης αν το εν λόγω μέρος μπορεί να προσδιοριστεί με σαφήνεια, ήτοι αν η σύμβαση υποδιαιρείται σε τμήματα ή διέπεται από συμφωνία-πλαίσιο σύμφωνα με το άρθρο 33 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ. Τούτο θα ίσχυε, λόγω χάρη, όταν οι τεχνικές προδιαγραφές είναι περιοριστικές όσον αφορά κάποιο από τα τμήματα μιας συγκεκριμένης σύμβασης, όπως στο εξής παράδειγμα: η αναθέτουσα αρχή απαιτούσε υπολογιστές συγκεκριμένης επωνυμίας (χωρίς να προστεθεί η υποχρεωτική αναφορά «ή ισοδύναμο») σε ένα τμήμα ευρύτερης σύμβασης έργων για την ανέγερση νοσοκομείου. Στην περίπτωση αυτή, η δημοσιονομική διόρθωση αφορά μόνο τις δαπάνες που σχετίζονται με τους υπολογιστές που αποκτήθηκαν στο πλαίσιο της εν λόγω σύμβασης και όχι τις δαπάνες ολόκληρης της σύμβασης.

¹³ Οι εθνικές αρχές πρέπει να τηρούν την πλήρη διαδρομή ελέγχου των δημοσιονομικών διορθώσεων που εφαρμόζονται στη σύμβαση, συμπεριλαμβανομένων των κατάλληλων εγγραφών στο λογιστικό σύστημα.

υπολογίσει το ποσό της διόρθωσης που θα εφαρμοστεί λαμβάνοντας υπόψη τρία κριτήρια, ήτοι τη φύση και τη σοβαρότητα¹⁴ της διαπιστωθείσας παρατυπίας και την οικονομική ζημία την οποία προκάλεσε στο οικείο Ταμείο. Τούτο συνεπάγεται ότι οι δημοσιονομικές διορθώσεις που γίνονται βάσει κλίμακας των ενιαίων συντελεστών που περιλαμβάνονται στο τμήμα 2 των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών (5 %, 10 %, 25 % και 100 %) συνάδουν με την αρχή της αναλογικότητας. Τα ανωτέρω ισχύουν με την επιφύλαξη ότι ο υπολογισμός του τελικού ποσού της εφαρμοστέας διόρθωσης θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη όλα τα χαρακτηριστικά της διαπιστωθείσας παρατυπίας σε σχέση με τα στοιχεία που εξετάζονται για τον καθορισμό του εν λόγω ενιαίου συντελεστή¹⁵.

Εάν διαπιστωθούν περισσότερες από μία παρατυπίες στην ίδια διαδικασία σύναψης συμβάσεων, τότε δεν επιτρέπεται η σώρευση των διορθωτικών συντελεστών. Η σοβαρότερη παρατυπία λαμβάνεται ως ένδειξη προκειμένου να αποφασιστεί ο συντελεστής διόρθωσης που θα εφαρμοστεί στην οικεία σύμβαση, σύμφωνα με το τμήμα 2.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, δεν αποκλείεται μεμονωμένες παρατυπίες που σχετίζονται με μια διαδικασία σύναψης συμβάσεων να είναι συστημικής φύσης και να οφείλονται σε ανεπάρκεια του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου. Στις περιπτώσεις αυτές, αφού εφαρμοστεί διόρθωση στις μεμονωμένες παρατυπίες της δημόσιας σύμβασης, το κράτος μέλος θα πρέπει να λάβει τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα αναφορικά με άλλες διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων οι οποίες επηρεάζονται από τον ίδιο τύπο παρατυπιών. Εάν δεν συμβεί αυτό (ήτοι αν δεν διορθωθούν όλες οι δαπάνες που θίγονται από την ανεπάρκεια), η Επιτροπή εφαρμόζει τα αντίστοιχα διορθωτικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένων καθαρών δημοσιονομικών διορθώσεων, σύμφωνα με τους τομεακούς κανόνες που ισχύουν για κάθε Ταμείο. Οι δημοσιονομικές διορθώσεις πρέπει να εφαρμόζονται στις οικείες διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων οι οποίες δεν έχουν ήδη υποβληθεί σε μεμονωμένες διορθώσεις.

1.5. Απάτη

Εφαρμόζεται δημοσιονομική διόρθωση σε ποσοστό 100 % στις δαπάνες που επηρεάζονται από παρατυπίες λόγω παράβασης των κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις, οι οποίες έχουν επιπτώσεις στον προϋπολογισμό της ΕΕ και σχετίζονται με απάτη, με αποτέλεσμα να θίγουν τα δημοσιονομικά συμφέροντα της Ένωσης, ή με οποιοδήποτε άλλο αδίκημα σύμφωνα με τα άρθρα 3-5 της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371¹⁶, όπως αποδεικνύεται από αρμόδια δικαστική αρχή ή διαπιστώνεται από αρμόδια ενωσιακή ή εθνική αρχή βάσει αποδεικτικών στοιχείων που τεκμηριώνουν την ύπαρξη δόλιων παρατυπιών.

Απάτη μπορεί να διαπιστωθεί από εξειδικευμένους ενωσιακούς ή εθνικούς φορείς διοικητικών και ποινικών ερευνών κατά της διαφθοράς/απάτης.

Οι ελεγκτές της Επιτροπής και οι εθνικές ελεγκτικές αρχές¹⁷ (εκτός αν η εθνική νομοθεσία προβλέπει ειδικά καθήκοντα) δεν έχουν ειδική ερευνητική αρμοδιότητα σε περίπτωση απάτης. Ως εκ τούτου, οι εκθέσεις τους, ακόμη και αν διαπιστώνουν κίνδυνο ή υποδεικνύουν πιθανότητα

¹⁴ Για την εκτίμηση της σοβαρότητας μιας παρατυπίας λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθοι παράγοντες: το επίπεδο του ανταγωνισμού, της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης.

¹⁵ Βλέπε ιδίως άρθρο 144 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 και πάγια νομολογία του ΔΕΕ C-406/14 (σκέψεις 47-49) και C-408/16 (σκέψεις 65 και 66).

¹⁶ Όπως ορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο β) της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2017, σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.

¹⁷ Η φορέας πιστοποίησης που εντάσσονται στο Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης.

δόλιας συμπεριφοράς, δεν καθορίζουν καθαυτές την ύπαρξη απάτης. Τα ανωτέρω ισχύουν με την επιφύλαξη της υποχρέωσής τους, όπως επιβεβαιώνεται στο άρθρο 15 παράγραφος 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371, να «κοινοποιούν στον OLAF και σε άλλες αρμόδιες αρχές κάθε στοιχείο που υποπίπτει στην αντίληψή τους κατά την τέλεση των καθηκόντων τους, το οποίο θα μπορούσε να θεωρηθεί ποινικό αδίκημα» και με την επιφύλαξη της υποχρέωσης που έχουν τα «κράτη μέλη ... (να) διασφαλίζουν ότι τα εθνικά όργανα ελέγχου πράττουν το ίδιο».

2. ΤΥΠΟΙ ΠΑΡΑΤΥΠΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΠΟΣΟΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΕΩΝ

2.1. Προκήρυξη σύμβασης και συγγραφή υποχρεώσεων

Αριθ.	Τύπος παρατυπίας	Εφαρμοστέο δίκαιο ¹⁸	Περιγραφή της παρατυπίας	Συντελεστής διόρθωσης
1.	Μη δημοσίευση της προκήρυξης της σύμβασης Η αδικαιολόγητη απευθείας ανάθεση (ήτοι παράνομη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση της προκήρυξης της σύμβασης)	Άρθρο 31 της οδηγίας 2014/23/ΕΕ	Η προκήρυξη της σύμβασης δεν δημοσιεύθηκε σύμφωνα με τους σχετικούς κανόνες [π.χ. δημοσίευση στην <i>Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης</i> («ΕΕΕΕ») όταν προβλέπεται στις οδηγίες].	100 %
		Άρθρα 26, 32 και 49 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ Άρθρα 44, 67 και 69 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ	Το ίδιο ισχύει σε περιπτώσεις απευθείας αναθέσεων ή διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση της προκήρυξης της σύμβασης, αν δεν πληρούνται τα κριτήρια για τη χρήση τους.	
			Όπως ανωτέρω, με την εξαίρεση ότι υπήρξε δημοσιοποίηση με άλλα επαρκή μέσα ¹⁹ .	25 %
2.	Τεχνητή κατάτμηση συμβάσεων έργων/ υπηρεσιών/προμηθειών	Άρθρο 8 παράγραφος 4 της οδηγίας 2014/23/ΕΕ Άρθρο 5 παράγραφος 3 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ Άρθρο 16 παράγραφος 3 της	Μια εργολαβία ή μια προτεινόμενη αγορά συγκεκριμένης ποσότητας προμηθειών και/ή υπηρεσιών, κατατέμνεται τεχνητά σε περισσότερες συμβάσεις. Με τον τρόπο αυτό, έκαστη σύμβαση για το μέρος των έργων/προμηθειών/υπηρεσιών είναι χαμηλότερη του κατώτατου ορίου των οδηγιών, με αποτέλεσμα να εμποδίζεται η δημοσίευση στην ΕΕΕΕ	100 % (η εν λόγω διόρθωση εφαρμόζεται αν η προκήρυξη της σύμβασης που καλύπτει τα επίμαχα

¹⁸ Η νομολογία αναφέρεται στις διατάξεις των οδηγιών 2004/17/ΕΚ και 2004/18/ΕΚ. Ωστόσο, η ερμηνεία που παρέχεται μπορεί να είναι συναφής και για τις διατάξεις των οδηγιών του 2014.

¹⁹ Με τον όρο «επαρκή μέσα δημοσιοποίησης» νοείται ότι η προκήρυξη σύμβασης δημοσιεύτηκε κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζεται ότι μια επιχείρηση εγκατεστημένη σε άλλο κράτος μέλος έχει πρόσβαση στις κατάλληλες πληροφορίες όσον αφορά τη δημόσια σύμβαση προτού αυτή ανατεθεί, έτσι ώστε να είναι σε θέση να υποβάλει προσφορά ή να εκδηλώσει ενδιαφέρον για την ανάληψη της σύμβασης. Στην πράξη, αυτό ισχύει όταν i) η προκήρυξη σύμβασης έχει δημοσιευτεί σε εθνικό επίπεδο (σύμφωνα με τους σχετικούς εθνικούς νόμους ή κανόνες) και/ή ii) έχουν τηρηθεί οι βασικοί κανόνες για τη δημοσιοποίηση των συμβάσεων (βλέπε περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τους εν λόγω κανόνες στο τμήμα 2.1 της ερμηνευτικής ανακοίνωσης αριθ. 2006/С 179/02 της Επιτροπής).

Αριθ.	Τύπος παρατυπίας	Εφαρμοστέο δίκαιο ¹⁸	Περιγραφή της παρατυπίας	Συντελεστής διόρθωσης
		οδηγίας 2014/25/ΕΕ C-574/10, Επιτροπή κατά Γερμανίας, T-358/08, Ισπανία κατά Επιτροπής και T-384/10, Ισπανία κατά Επιτροπής	για το σύνολο των σχετικών εργασιών, υπηρεσιών ή προμηθειών ²⁰ . Όπως ανωτέρω, με την εξαίρεση ότι υπήρξε δημοσιοποίηση με άλλα επαρκή μέσα, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο σημείο 1.	έργα/προμήθειες/υπηρεσίες, δεν δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα παρότι απαιτούνταν από τις οδηγίες) 25 %
3.	Έλλειψη αιτιολόγησης για τη μη διαίρεση της σύμβασης σε τμήματα	Άρθρο 46 παράγραφος 1 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ	Η αναθέτουσα αρχή δεν αναφέρει τους βασικούς λόγους για την απόφασής της να μη γίνει διαίρεση της σύμβασης σε τμήματα.	5 %
4.	Μη συμμόρφωση με τις προθεσμίες παραλαβής των προσφορών ή με τις προθεσμίες για την παραλαβή των αιτήσεων	Άρθρα 27 έως 30, άρθρο 47 παράγραφοι 1 και 3 και άρθρο 53 παράγραφος 1 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ Άρθρα 45 έως 48, άρθρο 66	Η σύντμηση των προθεσμιών που ορίζονται στις οδηγίες είναι μεγαλύτερη ή ίση με 85 % ή η προθεσμία είναι ίση με/μικρότερη από 5 ημέρες. Η σύντμηση των προθεσμιών που ορίζονται στις οδηγίες είναι μεγαλύτερη ή ίση με 50 % (αλλά δεν	100 % 25 %

²⁰ Η ίδια προσέγγιση εφαρμόζεται, τηρουμένων των αναλογιών, σε συμβάσεις που υπόκεινται μόνο σε εθνικούς κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις και όταν η τεχνητή κατάτμηση έργων/προμηθειών/υπηρεσιών εμπόδιζε τη δημοσίευσή της σύμφωνα με τους εν λόγω κανόνες.

Αριθ.	Τύπος παρατυπίας	Εφαρμοστέο δίκαιο ¹⁸	Περιγραφή της παρατυπίας	Συντελεστής διόρθωσης
	συμμετοχής ²¹ . Η Μη παράταση των προθεσμιών παραλαβής των προσφορών όταν τα έγγραφα της διαδικασίας σύναψης της σύμβασης υφίστανται σημαντικές αλλαγές	παράγραφος 3 και άρθρο 73 παράγραφος 1 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ	υπερβαίνει το 85 %). ²² Η σύντμηση των προθεσμιών που ορίζονται στις οδηγίες είναι μεγαλύτερη ή ίση με 30 % (αλλά δεν υπερβαίνει το 50 %). ή Οι προθεσμίες δεν παρατάθηκαν όταν τα έγγραφα της διαδικασίας σύναψης σύμβασης υπέστησαν σημαντικές αλλαγές ²³ .	10 %
			Η σύντμηση των προθεσμιών που ορίζονται στις οδηγίες είναι μικρότερη από 30 %.	5 %
5.	Ανεπαρκής χρόνος προκειμένου οι δυνητικοί προσφέροντες/υποψήφιοι να λάβουν το τεύχος δημοπράτησης ή	Άρθρα 29 και 34 της οδηγίας 2014/23/ΕΕ Άρθρα 22 και 53 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ Άρθρα 40 και 73 της οδηγίας	Το χρονικό περιθώριο που έχουν οι οικονομικοί φορείς (ήτοι δυνητικοί προσφέροντες/υποψήφιοι) προκειμένου να λάβουν το τεύχος δημοπράτησης είναι ιδιαίτερα περιορισμένο (ήτοι λιγότερο ή ίσο με το 50 % των προθεσμιών παραλαβής των προσφορών που ορίζονται στα τεύχη δημοπράτησης, σύμφωνα με τις συναφείς διατάξεις), με αποτέλεσμα να δημιουργούνται αδικαιολόγητα εμπόδια στο άνοιγμα των δημοσίων	10 %

²¹ Οι εν λόγω προθεσμίες εφαρμόζονται σε ανοιχτές διαδικασίες, κλειστές διαδικασίες και σε ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση. Επιστάται προσοχή στο άρθρο 47 παράγραφος 1 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ «Κατά τον καθορισμό των προθεσμιών παραλαβής των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής, οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν υπόψη την πολυπλοκότητα της σύμβασης και τον χρόνο που απαιτείται για την προετοιμασία των προσφορών, υπό την επιφύλαξη των ελάχιστων προθεσμιών που καθορίζονται στα άρθρα 27 έως 31».

²² Λόγου χάρη, αν θεωρηθεί ότι η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών είναι 35 ημέρες (δυνάμει του άρθρου 27 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ), θα μπορούσαν να συντρέξουν δύο σενάρια: 1) η προθεσμία που εφάρμοσε η αναθέτουσα αρχή ήταν 10 ημέρες, γεγονός που συνεπάγεται σύντμηση της προθεσμίας κατά 71,4 % [= (35-10)/35], με αποτέλεσμα να δικαιολογείται δημοσιονομική διόρθωση 25 %. 2) η προθεσμία που εφάρμοσε η αναθέτουσα αρχή ήταν 10 ημέρες, αλλά η ελάχιστη προθεσμία μπορούσε να είναι 15 ημέρες (καθώς είχε δημοσιευτεί προκαταρκτική προκήρυξη), γεγονός που συνεπάγεται σύντμηση της προθεσμίας κατά 33 % [= (15-10)/15], με αποτέλεσμα να δικαιολογείται δημοσιονομική διόρθωση 10 %.

²³ Πρβλ. άρθρο 47 παράγραφος 3 στοιχείο β) της οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

Αριθ.	Τύπος παρατυπίας	Εφαρμοστέο δίκαιο ¹⁸	Περιγραφή της παρατυπίας	Συντελεστής διόρθωσης
	Περιορισμοί όσον αφορά την απόκτηση του τεύχους δημοπράτησης	2014/25/ΕΕ	συμβάσεων στον ανταγωνισμό.	
			Το χρονικό περιθώριο που έχουν οι οικονομικοί φορείς (ήτοι δυνητικοί προσφέροντες/υποψήφιοι) προκειμένου να λάβουν το τεύχος δημοπράτησης είναι περιορισμένο, όμως η σύντμηση είναι μικρότερη από το 80 % των προθεσμιών υποβολής των προσφορών, σύμφωνα με τις συναφείς διατάξεις.	5 %
			Το χρονικό περιθώριο που έχουν οι οικονομικοί φορείς (ήτοι δυνητικοί προσφέροντες/υποψήφιοι) προκειμένου να λάβουν το τεύχος δημοπράτησης είναι ίσο ή μικρότερο από 5 ημέρες. ή Εάν η αναθέτουσα αρχή δεν έχει παράσχει καθόλου ²⁴ ελεύθερη, άμεση, πλήρη και δωρεάν ηλεκτρονική πρόσβαση στα έγγραφα της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 53 παράγραφος 1 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ, τότε πρόκειται για σοβαρή παρατυπία ²⁵ .	25 %
6.	Μη δημοσίευση της παράτασης των προθεσμιών παραλαβής των προσφορών ²⁶	Άρθρα 3 και 39 της οδηγίας 2014/23/ΕΕ Άρθρα 18 και 47 της οδηγίας	Οι αρχικές προθεσμίες παραλαβής των προσφορών (ή παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής) ήταν ορθές σύμφωνα με τις εφαρμοστέες διατάξεις, αλλά παρατάθηκαν χωρίς τη δέουσα δημοσίευση σύμφωνα με τους συναφείς κανόνες (ήτοι δημοσίευση στην ΕΕΕΕ),	5 %

²⁴ Εάν παρασχέθηκε ηλεκτρονική πρόσβαση, αλλά η περίοδος πρόσβασης περιορίστηκε, τότε εφαρμόζονται αντιστοίχως οι ανωτέρω συντελεστές 25 %, 10 % ή 5 %.

²⁵ Εξαιρουμένων των περιπτώσεων όπου πληρούνται οι όροι που προβλέπονται στη 2η και 3η παράγραφο. Στις περιπτώσεις αυτές, δεν εφαρμόζεται καμία διόρθωση.

²⁶ Η παράταση των προθεσμιών για την παραλαβή αιτήσεων συμμετοχής· οι προθεσμίες αυτές εφαρμόζονται στις κλειστές διαδικασίες και στις διαδικασίες με διαπραγμάτευση με δημοσίευση προκήρυξης σύμβασης.

Αριθ.	Τύπος παρατυπίας	Εφαρμοστέο δίκαιο ¹⁸	Περιγραφή της παρατυπίας	Συντελεστής διόρθωσης
	Η Μη παράταση των προθεσμιών παραλαβής των προσφορών	2014/24/ΕΕ Άρθρα 36 και 66 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ	<u>υπήρξε όμως δημοσιοποίηση (της παράτασης των προθεσμιών) με άλλα μέσα</u> (βλ. προϋποθέσεις στο σημείο 1 ανωτέρω). Όπως ανωτέρω και <u>δεν υπήρξε δημοσιοποίηση (της παράτασης των προθεσμιών) με άλλα μέσα</u> (βλ. προϋποθέσεις στο σημείο 1 ανωτέρω). ή Μη παράταση των προθεσμιών παραλαβής των προσφορών όταν, για οποιονδήποτε λόγο, οι πρόσθετες πληροφορίες, αν και ζητήθηκαν από τον οικονομικό φορέα σε εύθετο χρόνο, δεν παρέχονται το αργότερο έξι ημέρες πριν από την προθεσμία που ορίζεται για την παραλαβή των προσφορών ²⁷ .	10 %
7.	Περιπτώσεις που δεν δικαιολογούν τη χρήση ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση ή ανταγωνιστικό διάλογο	Άρθρο 26 παράγραφος 4 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ	Η αναθέτουσα αρχή αναθέτει δημόσια σύμβαση με ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση ή ανταγωνιστικό διάλογο σε περιπτώσεις που δεν προβλέπονται στην οδηγία. Περιπτώσεις στις οποίες η αναθέτουσα αρχή εξασφάλισε απόλυτη διαφάνεια, συμπεριλαμβανομένης αιτιολόγησης της χρήσης των εν λόγω διαδικασιών στα έγγραφα της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, δεν περιόρισε τον αριθμό των κατάλληλων υποψηφίων για υποβολή αρχικής προσφοράς, και εξασφαλίστηκε ίση μεταχείριση κατά τις διαπραγματεύσεις μετά την	25 % 10 %

²⁷ Πρβλ. άρθρο 47 παράγραφος 3 στοιχείο α) της οδηγίας 2014/24/ΕΕ. Σε περίπτωση επισπευσμένης διαδικασίας, σύμφωνα με το άρθρο 27 παράγραφος 3 και το άρθρο 28 παράγραφος 6 της εν λόγω οδηγίας, η προθεσμία ορίζεται σε τέσσερις ημέρες.

Αριθ.	Τύπος παρατυπίας	Εφαρμοστέο δίκαιο ¹⁸	Περιγραφή της παρατυπίας	Συντελεστής διόρθωσης
			υποβολή προσφορών.	
8.	Μη συμμόρφωση με τη διαδικασία που προβλέπει η οδηγία για τις ηλεκτρονικές και συγκεντρωτικές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων ²⁸	Άρθρα 33 έως 39 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ Άρθρα 51 έως 57 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ	Οι ειδικές διαδικασίες για τις ηλεκτρονικές και συγκεντρωτικές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων ²⁹ δεν έχουν τηρηθεί όπως προβλέπεται στην εφαρμοστέα οδηγία και η μη συμμόρφωση θα μπορούσε να λειτουργήσει αποτρεπτικά για δυνητικούς προσφέροντες ³⁰ .	10 %
			Εάν η μη συμμόρφωση είχε ως αποτέλεσμα η σύμβαση να ανατεθεί σε προσφέροντα άλλον από εκείνον στον οποίο θα έπρεπε να έχει ανατεθεί, πρόκειται για σοβαρή παρατυπία ³¹ .	25 %
9.	Μη δημοσίευση, στην προκήρυξη της σύμβασης, των κριτηρίων επιλογής και/ή ανάθεσης (και της στάθμισής τους), ή των όρων για την εκτέλεση των συμβάσεων ή των τεχνικών προδιαγραφών.	Άρθρα 31, 33, 34, 36, 37, 38, και 41, και παράρτημα V [σημείο 7 στοιχείο γ) και σημείο 9] της οδηγίας 2014/23/ΕΕ Άρθρα 42, 51, 53, 56 έως 63, 67, και 70, παράρτημα V μέρος Γ [σημείο 11 στοιχείο γ) και σημείο 18] και παράρτημα VII της οδηγίας	α) Μη δημοσίευση, στην προκήρυξη της σύμβασης ³² , των κριτηρίων επιλογής και/ή ανάθεσης (και της στάθμισής τους). β) Μη δημοσίευση, στην προκήρυξη της σύμβασης ³³ , των όρων εκτέλεσης της σύμβασης ή των τεχνικών προδιαγραφών. γ) Τα κριτήρια ανάθεσης και η στάθμισή τους δεν περιγράφονται με επαρκή λεπτομέρεια ούτε στη	25 % 10 %

²⁸ Εξαιρουμένων των περιπτώσεων όπου η παρατυπία καλύπτεται ήδη από άλλους τύπους παρατυπιών που προβλέπονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές.

²⁹ Οι σχετικές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων είναι οι εξής: συμφωνίες-πλαίσια, δυναμικά συστήματα αγορών, ηλεκτρονικές δημοπρασίες, ηλεκτρονικοί κατάλογοι, κεντρικές δραστηριότητες προμηθειών και κεντρικές αρχές προμηθειών.

³⁰ Για παράδειγμα: η διάρκεια μιας συμφωνίας-πλαισίου υπερβαίνει τα τέσσερα έτη, χωρίς να υπάρχει η δέουσα αιτιολόγηση.

³¹ Εάν η μη συμμόρφωση σημαίνει ότι η προκήρυξη σύμβασης δεν δημοσιεύτηκε, τότε ο συντελεστής διόρθωσης καθορίζεται σύμφωνα με το σημείο 1 ανωτέρω.

³² Ή του τεύχους δημοπράτησης αν έχει δημοσιευτεί μαζί με την προκήρυξη της σύμβασης.

³³ Ή του τεύχους δημοπράτησης αν έχει δημοσιευτεί μαζί με την προκήρυξη της σύμβασης.

Αριθ.	Τύπος παρατυπίας	Εφαρμοστέο δίκαιο ¹⁸	Περιγραφή της παρατυπίας	Συντελεστής διόρθωσης
	<p>Η</p> <p>Μη παροχή επαρκώς αναλυτικής περιγραφής των κριτηρίων ανάθεσης και της αντίστοιχης στάθμισης.</p> <p>Η</p> <p>Μη κοινοποίηση/μη δημοσίευση διευκρινίσεων/πρόσθετων πληροφοριών.</p>	<p>2014/24/ΕΕ</p> <p>Άρθρα 60, 71, 73, 76 έως 79, 82, και 87, παράρτημα VIII και παράρτημα XI μέρος Α (σημεία 16 και 19), μέρος Β (σημεία 15 και 16) και μέρος Γ (σημεία 14 και 15) της οδηγίας 2014/25/ΕΕ</p> <p>Αρχή της ίσης μεταχείρισης που αναφέρεται στο άρθρο 18 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ</p> <p>Νομολογία: ΔΕΕ-07/2016 Dimarso, ΔΕΕ-11/2010 Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, ΔΕΕ-01/2008 Λιανάκης</p>	<p>δημοσιευμένη προκήρυξη της σύμβασης ούτε στη συγγραφή υποχρεώσεων, με αποτέλεσμα να περιορίζεται αδικαιολόγητα ο ανταγωνισμός (ήτοι η απουσία επαρκών λεπτομερειών θα μπορούσε να λειτουργεί αποτρεπτικά για δυνητικούς προσφέροντες)³⁴.</p> <p>δ) Οι διευκρινίσεις ή οι πρόσθετες πληροφορίες (σε σχέση με τα κριτήρια επιλογής/ανάθεσης) που παρείχε η αναθέτουσα αρχή δεν κοινοποιήθηκαν σε όλους τους προσφέροντες ή δεν δημοσιοποιήθηκαν.</p>	

³⁴ Εκτός αν τα κριτήρια ανάθεσης και η στάθμισή τους διευκρινιστούν από την αναθέτουσα αρχή με επαρκή λεπτομέρεια, κατόπιν αιτήματος των προσφερόντων, πριν από την προθεσμία υποβολής προσφορών.

Αριθ.	Τύπος παρατυπίας	Εφαρμοστέο δίκαιο ¹⁸	Περιγραφή της παρατυπίας	Συντελεστής διόρθωσης
10.	Χρήση - κριτηρίων αποκλεισμού, επιλογής, ανάθεσης ή - όρων εκτέλεσης των συμβάσεων ή - τεχνικών προδιαγραφών που εισάγουν διακρίσεις βάσει αδικαιολόγητων εθνικών, περιφερειακών ή τοπικών προτιμήσεων	Άρθρα 36, 37, 38 και 41 σε σχέση με το άρθρο 3 της οδηγίας 2014/23/ΕΕ Άρθρα 42, 56 έως 63, 67 και 70 σε σχέση με το άρθρο 18 παράγραφος 1 και το παράρτημα VII της οδηγίας 2014/24/ΕΕ Άρθρα 60, 76 έως 79, 82 και 87 σε σχέση με το άρθρο 36 παράγραφος 1 και το παράρτημα VIII της οδηγίας 2014/25/ΕΕ	Περιπτώσεις στις οποίες θα μπορούσε να είχε αποτραπεί η υποβολή προσφορών από οικονομικούς φορείς λόγω κριτηρίων αποκλεισμού, επιλογής και/ή ανάθεσης ή όρων εκτέλεσης συμβάσεων που περιλαμβάνουν αδικαιολόγητες εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές προτιμήσεις. Μια τέτοια περίπτωση είναι, λόγου χάρι, όταν απαιτείται να υπάρχει, κατά την υποβολή της προσφοράς: i) εγκατάσταση ή αντιπρόσωπος στη χώρα ή την περιοχή· ή ii) οι υποψήφιοι να διαθέτουν εμπειρία και/ή προσόντα στη χώρα ή στην περιοχή ³⁵ . iii) οι υποψήφιοι να διαθέτουν εξοπλισμό στη χώρα ή στην περιοχή.	25 %
			Όπως ανωτέρω, εκτός αν εξακολουθούσε να εξασφαλίζεται ελάχιστο επίπεδο ανταγωνισμού, ήτοι διάφοροι οικονομικοί φορείς υπέβαλαν προσφορές που επιλέχθηκαν και πληρούσαν τα κριτήρια επιλογής.	10 %
11.	Χρήση	Άρθρα 36, 37, 38 και 41 σε σχέση με το άρθρο 3 της οδηγίας	Αναφέρεται σε κριτήρια και όρους που, παρότι δεν εισάγουν διακρίσεις βάσει	10 %

³⁵ Ο ορισμός των κριτηρίων επιλογής δεν πρέπει να εισάγει διακρίσεις ή περιορισμούς και πρέπει να συνδέεται με το αντικείμενο της σύμβασης και να είναι αναλογικός. Σε κάθε περίπτωση, όταν το ειδικό κριτήριο επιλογής δεν είναι εφικτό να περιγραφεί με αρκετή ακρίβεια, οι αναφορές που χρησιμοποιούνται στα κριτήρια επιλογής πρέπει να συνοδεύονται από τη φράση «ή ισοδύναμο», ώστε να διασφαλίζεται το άνοιγμα του διαγωνισμού. Όταν οι εν λόγω όροι εφαρμόζονται, δεν δικαιολογείται δημοσιονομική διόρθωση.

Αριθ.	Τύπος παρατυπίας	Εφαρμοστέο δίκαιο ¹⁸	Περιγραφή της παρατυπίας	Συντελεστής διόρθωσης
	<p>- κριτηρίων αποκλεισμού, επιλογής, ανάθεσης ή</p> <p>- όρων εκτέλεσης των συμβάσεων ή</p> <p>- τεχνικών προδιαγραφών που δεν εισάγουν διακρίσεις κατά την έννοια του προηγούμενου είδους παρατυπίας, αλλά εξακολουθούν να <u>περιορίζουν την πρόσβαση</u> για τους οικονομικούς φορείς</p>	<p>2014/23/ΕΕ</p> <p>Άρθρα 42, 56 έως 63, 67 και 70 σε σχέση με το άρθρο 18 παράγραφος 1 και το παράρτημα VII της οδηγίας 2014/24/ΕΕ</p> <p>Άρθρα 60, 76 έως 79, 82 και 87 σε σχέση με το άρθρο 36 παράγραφος 1 και το παράρτημα VIII της οδηγίας 2014/25/ΕΕ</p>	<p>εθνικών/περιφερειακών/τοπικών προτιμήσεων, εξακολουθούν να περιορίζουν την πρόσβαση οικονομικών φορέων στη συγκεκριμένη διαδικασία σύναψης δημόσιων συμβάσεων, όπως περιγράφεται ενδεικτικά στις περιπτώσεις που ακολουθούν.</p> <p>1) περιπτώσεις στις οποίες τα ζητούμενα ελάχιστα επίπεδα ικανότητας για την εκτέλεση μιας συγκεκριμένης σύμβασης σχετίζονται με το αντικείμενο της σύμβασης, αλλά δεν είναι αναλογικά προς αυτό·</p> <p>2) περιπτώσεις στις οποίες, κατά την αξιολόγηση των προσφερόντων/υποψηφίων, τα κριτήρια επιλογής χρησιμοποιήθηκαν ως κριτήρια ανάθεσης·</p> <p>3) περιπτώσεις στις οποίες απαιτούνται συγκεκριμένα εμπορικά σήματα/επωνυμίες/προδιαγραφές³⁶, εκτός αν οι εν λόγω απαιτήσεις σχετίζονται με βοηθητικό μέρος της σύμβασης και οι δυνητικές επιπτώσεις στον προϋπολογισμό της ΕΕ είναι μόνο τυπικές (πρβλ. τμήμα 1.4).</p>	
			<p>Περιπτώσεις στις οποίες εφαρμόστηκαν αυστηρά κριτήρια/όροι/προδιαγραφές, όμως εξακολουθούσε να εξασφαλίζεται ελάχιστο επίπεδο ανταγωνισμού, ήτοι διάφοροι οικονομικοί φορείς υπέβαλαν προσφορές που επιλέχθηκαν και πληρούσαν τα κριτήρια επιλογής.</p>	5 %

³⁶ Δεν επιτρέπεται ισοδύναμο εμπορικό σήμα/επωνυμία, καθώς δεν χρησιμοποιείται η υποχρεωτική αναφορά «ή ισοδύναμο».

Αριθ.	Τύπος παρατυπίας	Εφαρμοστέο δίκαιο ¹⁸	Περιγραφή της παρατυπίας	Συντελεστής διόρθωσης
			<p>Περιπτώσεις στις οποίες είναι πρόδηλο ότι τα ελάχιστα επίπεδα ικανότητας για μια συγκεκριμένη σύμβαση δεν σχετίζονται με το αντικείμενο της σύμβασης.</p> <p>ή</p> <p>Περιπτώσεις στις οποίες τα κριτήρια ή οι όροι αποκλεισμού, επιλογής και/ή ανάθεσης για την εκτέλεση των συμβάσεων είχαν ως αποτέλεσμα μόνο ένας οικονομικός φορέας να μπορεί να υποβάλει προσφορά και το εν λόγω αποτέλεσμα δεν μπορεί να αιτιολογηθεί από την τεχνική εξειδίκευση της οικείας σύμβασης.</p>	25 %
12.	Ανεπαρκής ή ανακριβής ορισμός του αντικειμένου της σύμβασης ³⁷	<p>Άρθρο 3 της οδηγίας 2014/23/ΕΕ</p> <p>Άρθρο 18 παράγραφος 1 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ</p> <p>Άρθρο 36 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ</p> <p>Υποθέσεις C-340/02, Επιτροπή κατά Γαλλίας EU:C:2004:623 και C-299/08, Επιτροπή κατά Γαλλίας EU:C:2009:769</p>	<p>Η περιγραφή της προκήρυξης της σύμβασης και/ή η συγγραφή υποχρεώσεων είναι ανεπαρκής ή ανακριβής κατά τρόπο ώστε οι δυνητικοί προσφέροντες/υπονήφιοι να μην μπορούν να προσδιορίσουν πλήρως το αντικείμενο της σύμβασης, με αποτρεπτικά αποτελέσματα που περιορίζουν δυνητικά τον ανταγωνισμό³⁸.</p>	10 %

³⁷ Εκτός από τις εξής περιπτώσεις: i) οι οδηγίες προβλέπουν διαπραγμάτευση ή ii) όταν το αντικείμενο της σύμβασης έχει διασαφηνιστεί μετά τη δημοσίευση της προκήρυξης της σύμβασης και η εν λόγω διευκρίνιση έχει δημοσιευτεί στην ΕΕΕΕ.

³⁸ Λόγου χάρι, έχει διαπιστωθεί από καταγγελίες ή κοινοποιήσεις κατά την υποβολή προσφορών ότι η συγγραφή υποχρεώσεων δεν επαρκεί ώστε οι δυνητικοί προσφέροντες να προσδιορίσουν το αντικείμενο της σύμβασης. Ωστόσο, ο αριθμός των ερωτημάτων που υποβάλλονται από δυνητικούς προσφέροντες δεν αποτελεί ένδειξη παρατυπίας, υπό την προϋπόθεση ότι τα ερωτήματα απαντώνται επαρκώς από την αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 47 παράγραφος 3 και το άρθρο 53 παράγραφος 2 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

Αριθ.	Τύπος παρατυπίας	Εφαρμοστέο δίκαιο ¹⁸	Περιγραφή της παρατυπίας	Συντελεστής διόρθωσης
		C-423/07, Επιτροπή κατά Ισπανίας		
13.	Αδικαιολόγητος περιορισμός υπεργολαβίας	Άρθρο 38 παράγραφος 2 και άρθρο 42 της οδηγίας 2014/23/EE Άρθρο 63 παράγραφος 2 και άρθρο 71 της οδηγίας 2014/24/EE Άρθρο 79 παράγραφος 3 και άρθρο 88 της οδηγίας 2014/25/EE Υπόθεση C-406/14, EU:C:2016:652, <i>Wrocław – Miasto na prawach powiatu</i> , σκέψη 34	Το τεύχος δημοπράτησης (λ.χ. οι τεχνικές προδιαγραφές) επιβάλλει περιορισμούς στη χρήση υπεργολαβιών ως προς ένα τμήμα της σύμβασης καθοριζόμενο με τρόπο γενικό και αφηρημένο υπό τη μορφή ποσοστού αυτής, και μάλιστα ανεξαρτήτως της δυνατότητας ελέγχου των ικανοτήτων τυχόν υπεργολάβων και χωρίς οποιαδήποτε αναφορά από την οποία να προκύπτει αν πρόκειται για βασικά καθήκοντα.	5 %

2.2. Επιλογή προσφερόντων και αξιολόγηση προσφορών

Αριθ.	Τύπος παρατυπίας	Νομική βάση/ έγγραφα αναφοράς	Περιγραφή της παρατυπίας	Συντελεστής διόρθωσης
14.	Τα κριτήρια επιλογής (ή οι τεχνικές προδιαγραφές) τροποποιήθηκαν μετά την αποσφράγιση των προσφορών ή εφαρμόστηκαν	Άρθρο 3 παράγραφος 1 και άρθρο 37 της οδηγίας 2014/23/EE Άρθρο 18 παράγραφος 1 και άρθρο 56 παράγραφος 1 της	Τα κριτήρια επιλογής (ή οι τεχνικές προδιαγραφές) τροποποιήθηκαν ή εφαρμόστηκαν εσφαλμένα κατά το στάδιο επιλογής, με αποτέλεσμα να γίνουν αποδεκτές επιλεγείσες προσφορές που δεν έπρεπε να έχουν γίνει αποδεκτές (ή να απορριφθούν προσφορές που έπρεπε να έχουν γίνει αποδεκτές ³⁹) αν είχαν τηρηθεί τα δημοσιευμένα κριτήρια επιλογής.	25 %

³⁹ Εκτός αν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει σαφώς ότι δεν υπήρχε περίπτωση να επιλεγεί η απορριφθείσα προσφορά και ότι, ως εκ τούτου, η παρατυπία δεν είχε δημοσιονομικές επιπτώσεις.

Αριθ.	Τύπος παρατυπίας	Νομική βάση/ έγγραφα αναφοράς	Περιγραφή της παρατυπίας	Συντελεστής διόρθωσης
	εσφαλμένα.	οδηγίας 2014/24/ΕΕ Άρθρο 36 παράγραφος 1 και άρθρο 76 παράγραφος 1 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ		
15.	Αξιολόγηση των προσφορών βάσει κριτηρίων ανάθεσης διαφορετικών από εκείνα που αναφέρονται στην προκήρυξη της σύμβασης ή στη συγγραφή υποχρεώσεων Ή Αξιολόγηση βάσει πρόσθετων κριτηρίων ανάθεσης τα οποία δεν είχαν δημοσιευτεί	Άρθρο 41 της οδηγίας 2014/23/ΕΕ Άρθρα 67 και 68 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ Άρθρα 82 και 83 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ Υποθέσεις C-532/06, <i>Λιανάκης</i> , EU:C:2008:40, σκέψεις 43-44 και C-6/15, <i>TNS Dimarso</i> , σκέψεις 25-36	Τα κριτήρια ανάθεσης (ή αντίστοιχα επιμέρους κριτήρια ή σταθμίσεις) που αναφέρονται στην προκήρυξη της σύμβασης ή στη συγγραφή υποχρεώσεων 1) δεν τηρήθηκαν κατά την αξιολόγηση των προσφορών, ή 2) στην αξιολόγηση χρησιμοποιήθηκαν πρόσθετα κριτήρια ανάθεσης τα οποία δεν είχαν δημοσιευτεί ⁴⁰ .	10 %
			Εάν οι δύο προαναφερθείσες περιπτώσεις εισήγαγαν διακρίσεις (βάσει αδικαιολόγητων εθνικών, περιφερειακών ή τοπικών προτιμήσεων), τότε πρόκειται για σοβαρή παρατυπία.	25 %
16.	Ανεπαρκής διαδρομή ελέγχου για την ανάθεση της σύμβασης	Άρθρο 84 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ Άρθρο 100 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ	Η συναφής τεκμηρίωση (που προβλέπεται στις εφαρμοστέες διατάξεις των οδηγιών) δεν αιτιολογεί επαρκώς την ανάθεση της σύμβασης και οδηγεί σε έλλειψη διαφάνειας.	25 %
			Η άρνηση πρόσβασης στα συναφή έγγραφα συνιστά σοβαρή παρατυπία,	100 %

⁴⁰ Σύμφωνα με το άρθρο 67 παράγραφος 5 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και τη συναφή νομολογία.

Αριθ.	Τύπος παρατυπίας	Νομική βάση/ έγγραφα αναφοράς	Περιγραφή της παρατυπίας	Συντελεστής διόρθωσης
			καθώς η αναθέτουσα αρχή δεν παρέχει στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η διαδικασία σύναψης δημόσιων συμβάσεων συμμορφώνεται προς τους εφαρμοστέους κανόνες.	
17.	Διαπραγμάτευση κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ανάθεσης, συμπεριλαμβανομένης της τροποποίησης της επιλεγείσας προσφοράς κατά την αξιολόγηση	Άρθρο 37 παράγραφος 6 και άρθρο 59 της οδηγίας 2014/23/ΕΕ Άρθρο 18 παράγραφος 1 και άρθρο 56 παράγραφος 3 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ Άρθρο 36 παράγραφος 1 και άρθρο 76 παράγραφος 4 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ Υποθέσεις C-324/14, <i>Partner Apelski Dariusz</i> , EU:C:2016:214, σκέψη 69 και C-27/15, <i>Pippo Pizzo</i> EU:C:2016:404 Συνεκδικασθείσες υποθέσεις, C-21/03 και C-34/03, <i>Fabricom</i> , EU:C:2005:127	Η αναθέτουσα αρχή επέτρεψε σε έναν προσφέροντα/υποψήφιο να τροποποιήσει την προσφορά του ⁴¹ κατά την αξιολόγηση των προσφορών, αν η τροποποίηση έχει ως αποτέλεσμα την ανάθεση της σύμβασης στον εν λόγω προσφέροντα/υποψήφιο. ή Στο πλαίσιο ανοικτής ή κλειστής διαδικασίας, η αναθέτουσα αρχή διαπραγματεύεται με οποιονδήποτε/οποιοσδήποτε προσφέροντα/-ες κατά το στάδιο της αξιολόγησης, με αποτέλεσμα να προκύπτει μια σημαντικά τροποποιημένη σύμβαση σε σχέση με τους αρχικούς όρους που προβλέπονταν στην προκήρυξη της σύμβασης ή στη συγγραφή υποχρεώσεων. ή Σε συμβάσεις παραχώρησης, η αναθέτουσα αρχή επιτρέπει σε έναν προσφέροντα/υποψήφιο να αλλάξει το αντικείμενο, τα κριτήρια ανάθεσης και τις ελάχιστες απαιτήσεις κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, αν η τροποποίηση έχει ως αποτέλεσμα την ανάθεση της σύμβασης στον εν λόγω προσφέροντα/υποψήφιο.	25 %

⁴¹ Εξαιρούνται διαδικασίες με διαπραγμάτευση και ανταγωνιστικό διάλογο και περιπτώσεις που οι οδηγίες επιτρέπουν στον προσφέροντα/υποψήφιο να υποβάλλει, να συμπληρώνει, να διευκρινίζει ή να ολοκληρώνει πληροφορίες και έγγραφα.

Αριθ.	Τύπος παρατυπίας	Νομική βάση/ έγγραφα αναφοράς	Περιγραφή της παρατυπίας	Συντελεστής διόρθωσης
18.	Παράτυπη προηγούμενη εμπλοκή υποψηφίων/ προσφερόντων έναντι της αναθέτουσας αρχής	Άρθρο 3 και άρθρο 30 παράγραφος 2 της οδηγίας 2014/23/ΕΕ Άρθρο 18 παράγραφος 1, άρθρα 40 και 41 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ Άρθρο 36 παράγραφος 1 και άρθρο 59 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ Συνεκδικασθείσες υποθέσεις, C21/03 και C34/03, Fabricom, EU:C:2005:127	Εάν η προηγούμενη γνωμοδότηση ενός προσφέροντα στην αναθέτουσα αρχή οδηγεί σε στρέβλωση του ανταγωνισμού ή έχει ως αποτέλεσμα παράβαση των αρχών της μη διάκρισης, της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, στους όρους που υποδεικνύονται στα άρθρα 40 και 41 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ ⁴² .	25 %

⁴² Η εν λόγω γνωμοδότηση είναι παράτυπη είτε συντρέχει κατά τη συγγραφή του τεύχους δημοπράτησης είτε κατά τη διαδικασία υποβολής αιτήσεων προγενέστερου έργου.

Αριθ.	Τύπος παρατυπίας	Νομική βάση/ έγγραφα αναφοράς	Περιγραφή της παρατυπίας	Συντελεστής διόρθωσης
19.	Ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, με ουσιώδη τροποποίηση των όρων που περιέχονται στην προκήρυξη της σύμβασης ή στη συγγραφή υποχρεώσεων	Άρθρο 29 παράγραφοι 1 και 3 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ Άρθρο 47 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ	Στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση, οι αρχικοί όροι της σύμβασης τροποποιήθηκαν ουσιωδώς ⁴³ , με αποτέλεσμα να απαιτείται η δημοσίευση νέας προκήρυξης.	25 %
20.	Μη αιτιολογημένη απόρριψη ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών	Άρθρο 69 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ Άρθρο 84 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-285/99 <i>Lombardini</i> και C-286/99 <i>Mantovani</i> EU:C:2001:610, σκέψεις 78 έως 86 και υπόθεση T-402/06, <i>Ισπανία κατά Επιτροπής</i> , EU:T:2013:445, σκέψη 91	Απορρίφθηκαν προσφορές που φαίνονταν ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα/τις προμήθειες/τις υπηρεσίες, αλλά η αναθέτουσα αρχή, προτού απορρίψει τις εν λόγω προσφορές, δεν υπέβαλε γραπτές ερωτήσεις στους οικείους προσφέροντες (λ.χ. ζητώντας διευκρινίσεις για τη σύνθεση της προσφοράς, τις οποίες τυχόν κρίνει σκόπιμες), ή υποβλήθηκαν ερωτήσεις, αλλά η αναθέτουσα αρχή δεν είναι σε θέση να αποδείξει ότι αξιολόγησε τις απαντήσεις που παρείχαν οι οικείοι προσφέροντες.	25 %

⁴³ Βλέπε τελευταία σειρά του άρθρου 29 παράγραφος 3 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

Αριθ.	Τύπος παρατυπίας	Νομική βάση/ έγγραφα αναφοράς	Περιγραφή της παρατυπίας	Συντελεστής διόρθωσης
21.	Σύγκρουση συμφερόντων με αντίκτυπο στο αποτέλεσμα της διαδικασίας σύναψης συμβάσεων	Άρθρο 35 της οδηγίας 2014/23/EE Άρθρο 24 της οδηγίας 2014/24/EE Άρθρο 42 της οδηγίας 2014/25/EE Υπόθεση C-538/13, <i>eVigilo</i> EU:C:2015:166, σκέψεις 31-47	Αν διαπιστωθεί ακοινοποίητη ή ανεπαρκώς περιορισμένη σύγκρουση συμφερόντων, σύμφωνα με το άρθρο 24 της οδηγίας 2014/24/EE (ή το άρθρο 35 της οδηγίας 2014/23/EE ή το άρθρο 42 της οδηγίας 2014/25/EE), και ο οικείος προσφέρων έχει κερδίσει την ανάθεση της/των σχετικής/-ών σύμβασης/συμβάσεων ⁴⁴ .	100 %
22.	Νόθευση διαγωνισμών ⁴⁵ (διαπιστώνεται από υπηρεσία ανταγωνισμού / καταπολέμησης των συμπράξεων, δικαστήριο ή άλλο αρμόδιο φορέα)	Άρθρο 35 της οδηγίας 2014/23/EE Άρθρο 24 της οδηγίας 2014/24/EE Άρθρο 42 της οδηγίας 2014/25/EE	Περίπτωση 1α: Οι προσφέροντες που ενεπλάκησαν σε νόθευση διαγωνισμού έδρασαν χωρίς τη συνδρομή ατόμου από το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου ή από την αναθέτουσα αρχή και μία από τις εταιρείες που ενεπλάκησαν στη νόθευση του διαγωνισμού εξασφάλισε την ανάληψη της/των επίμαχης/-ων σύμβασης/συμβάσεων.	10 %
			Υπόθεση 1β: Εάν στη διαδικασία σύναψης δημόσιων συμβάσεων συμμετείχαν μόνο συμπράττουσες εταιρείες, τότε ο ανταγωνισμός παρακωλύεται σοβαρά.	25 %
			Περίπτωση 2: Άτομο από το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου ή από την	100 %

⁴⁴ Η σύγκρουση συμφερόντων μπορεί να συντρέξει ήδη από το στάδιο της προετοιμασίας του έργου, στον βαθμό που η προετοιμασία του έργου έχει επηρεάσει το τεύχος δημοπράτησης/την πρόσκληση υποβολής προσφορών.

⁴⁵ Ο διαγωνισμός νοθεύεται όταν ομάδες εταιρειών συνωμοτούν προκειμένου να αυξήσουν τις τιμές ή να μειώσουν την ποιότητα των προϊόντων, έργων ή υπηρεσιών που προσφέρονται σε δημόσιες προσκλήσεις υποβολής προσφορών. Καμία διόρθωση δεν δικαιολογείται αν οι προσφέροντες που ενεπλάκησαν σε νόθευση διαγωνισμού έδρασαν χωρίς τη συνδρομή ατόμου από το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου ή από την αναθέτουσα αρχή και αν καμία από τις εταιρείες που ενεπλάκησαν στη νόθευση του διαγωνισμού δεν εξασφάλισε την ανάληψη της/των επίμαχης/-ων σύμβασης/συμβάσεων.

Αριθ.	Τύπος παρατυπίας	Νομική βάση/ έγγραφα αναφοράς	Περιγραφή της παρατυπίας	Συντελεστής διόρθωσης
			<p>αναθέτουσα αρχή, συμμετείχε στη νόθευση του διαγωνισμού συνδράμοντας τους προσφέροντες που ενεπλάκησαν στη νόθευση και μία από τις εταιρείες αυτές εξασφάλισε την ανάληψη της/των επίμαχης/-ων σύμβασης/συμβάσεων.</p> <p>Στην περίπτωση αυτή, υπάρχει διάπραξη απάτης/σύγκρουση συμφερόντων εκ μέρους του ατόμου από το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου ή από την αναθέτουσα αρχή το οποίο συνέδραμε τις εταιρείες που ενεπλάκησαν στη νόθευση του διαγωνισμού.</p>	

2.3. Εκτέλεση της σύμβασης

Αριθ.	Τύπος παρατυπίας	Νομική βάση/ έγγραφα αναφοράς	Περιγραφή της παρατυπίας	Συντελεστής διόρθωσης
23.	Τροποποιήσεις στα στοιχεία της σύμβασης που περιγράφονται στην προκήρυξη της σύμβασης ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, οι οποίες δεν συμμορφώνονται προς τις οδηγίες	<p>Άρθρο 43 της οδηγίας 2014/23/ΕΕ</p> <p>Άρθρο 72 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ</p> <p>Άρθρο 89 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ</p> <p>Υπόθεση C-496/99P, <i>Succhi di Frutta</i></p>	<p>1) Έχουν επέλθει <u>τροποποιήσεις</u> στη σύμβαση (συμπεριλαμβανομένου περιορισμού του πεδίου εφαρμογής της σύμβασης) που δεν συμμορφώνονται προς το άρθρο 72 παράγραφος 1 της εν λόγω οδηγίας.</p> <p>Ωστόσο, οι τροποποιήσεις στα στοιχεία της σύμβασης δεν θεωρούνται παρατυπία υποκείμενη σε δημοσιονομική διόρθωση όταν έχουν τηρηθεί οι όροι του άρθρου 72 παράγραφος 2, ήτοι:</p> <p>α) η αξία των τροποποιήσεων είναι χαμηλότερη από</p>	25 % της αρχικής σύμβασης και των νέων έργων/ προμηθειών/υπηρεσιών (αν υπάρχουν) που προκύπτουν από τις τροποποιήσεις

Αριθ.	Τύπος παρατυπίας	Νομική βάση/ έγγραφα αναφοράς	Περιγραφή της παρατυπίας	Συντελεστής διόρθωσης
		<p>EU:C:2004:236, σκέψεις 116 και 118</p> <p>Υπόθεση C-454/06, <i>Pressetext</i> EU:C:2008:351</p> <p>Υπόθεση C-340/02, <i>Επιτροπή κατά Γαλλίας</i> EU:C:2004:623</p> <p>Υπόθεση C-91/08, <i>Wall AG</i>, EU:C:2010:182</p>	<p>αμφότερες τις ακόλουθες τιμές:</p> <p>i) τα κατώτατα όρια που ορίζονται στο άρθρο 4 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ⁴⁶ και</p> <p>ii) το 10 % της αξίας της αρχικής σύμβασης όσον αφορά τις συμβάσεις υπηρεσιών και αγαθών και το 15 % της αξίας της αρχικής σύμβασης όσον αφορά τις συμβάσεις έργων και</p> <p>β) η τροποποίηση δεν μπορεί να μεταβάλει τη συνολική φύση της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαισίου⁴⁷.</p> <p>2) Τα στοιχεία της σύμβασης (όπως η τιμή, η φύση των έργων, η προθεσμία εκτέλεσης, οι όροι πληρωμής, τα χρησιμοποιούμενα υλικά) έχουν <u>τροποποιηθεί ουσιωδώς</u> αν με την τροποποίηση η εκτελούμενη σύμβαση διαφοροποιείται ουσιωδώς από την αρχικά συναφθείσα σύμβαση. Σε κάθε περίπτωση, η τροποποίηση θεωρείται ουσιώδης αν πληρούται τουλάχιστον ένας από τους όρους του άρθρου 72 παράγραφος 4 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ.</p>	

⁴⁶ Τα κατώτατα όρια αναθεωρούνται ανά δύο έτη, πρβλ. άρθρο 6 της οδηγίας.

⁴⁷ Η έννοια «συνολική φύση της σύμβασης ή της συμφωνίας-πλαισίου» δεν ορίζεται στις οδηγίες και δεν έχει αποτελέσει αντικείμενο νομολογίας. Βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 109 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ. Από τη άποψη αυτή, περαιτέρω κατευθυντήριες γραμμές παρέχονται στη σύνοψη 38 της SIGMA για τις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων – τροποποιήσεις συμβάσεων (διατίθεται στη διεύθυνση <http://www.sigmaweb.org/publications/Public-Procurement-Policy-Brief-38-200117.pdf>): «*Τροποποίηση επιτρέπεται εφόσον προβλέπεται ρητά στις ρήτρες επανεξέτασης που προβλέπονται στα αρχικά έγγραφα της διαδικασίας σύναψης σύμβασης. Οι ρήτρες επανεξέτασης μπορούν να παρέχουν ορισμένο βαθμό ευελιξίας στους όρους της σύμβασης. Δεν επιτρέπονται τροποποιήσεις στη σύμβαση απλά και μόνο επειδή αναφέρονταν στα έγγραφα της διαδικασίας σύναψης σύμβασης εκ των προτέρων. Οι ρήτρες επανεξέτασης στα έγγραφα της διαδικασίας σύναψης σύμβασης πρέπει να είναι σαφείς, ακριβείς και μη διφορούμενες. Οι ρήτρες επανεξέτασης δεν πρέπει να συντάσσονται υπό ευρείς όρους για να καλύπτουν όλες τις πιθανές αλλαγές. Μια υπερβολικά γενική ρήτρα επανεξέτασης είναι πιθανόν να παραβιάζει την αρχή της διαφάνειας και ενέχει τον κίνδυνο της μη ισότιμης μεταχείρισης. (...) Οι ρήτρες επανεξέτασης πρέπει να προσδιορίζουν το πεδίο και τη φύση των ενδεχόμενων τροποποιήσεων ή προαιρέσεων, καθώς και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν. (...) Οι ρήτρες επανεξέτασης δεν πρέπει να μεταβάλλουν τη συνολική φύση της σύμβασης. (...) Επί παραδείγματι, αν η φύση της σύμβασης τροποποιηθεί κατά τρόπο ώστε να απαιτείται η παράδοση διαφορετικών προϊόντων ή η παροχή υπηρεσιών άλλου είδους σε σύγκριση με τα όσα προβλέπονταν στην αρχική σύμβαση, είναι πιθανόν να καταρτιστεί νέα σύμβαση. Στην περίπτωση αυτή, δεν επιτρέπονται τροποποιήσεις ακόμη και αν το πεδίο, η φύση και οι όροι για τα διαφορετικά προϊόντα ή τις νέες υπηρεσίες έχουν καθοριστεί εκ των προτέρων με σαφή, ακριβή και μη διφορούμενο τρόπο.*»

Αριθ.	Τύπος παρατυπίας	Νομική βάση/ έγγραφα αναφοράς	Περιγραφή της παρατυπίας	Συντελεστής διόρθωσης
		Άρθρο 72 παράγραφος 1 στοιχείο β) τελευταίο εδάφιο και άρθρο 72 στοιχείο γ) σημείο iii) της οδηγίας 2014/24/ΕΕ	Οποιαδήποτε αύξηση τιμής άνω του 50 % της αξίας της αρχικής σύμβασης.	25 % της αρχικής σύμβασης και 100 % των συναφών τροποποιήσεων της σύμβασης (αύξηση της τιμής)